

การพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ตำบลค้อทอง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

จารุพร ดวงศรี^a, ญาณีฐา แพงประโคน^{*}, มณฑิชา รักศิลป์^{**},
รัชณี จุมจี^{**}, ชัยกฤต ยกพลชนชัย^{*}, วาสนา สำเร็จ^{***}

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนา (Research & development) ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำในชุมชนตำบลค้อทอง และเพื่อพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนตำบลค้อทอง ประชากรที่ศึกษา คือองค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง ประกอบด้วย 9 ชุมชน ประชาชนในชุมชนรวมทั้งสิ้น 5,250 คน โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง 6 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนค้อทอง ชุมชนกลางแก้งส้มป่อย ชุมชนนาโพธิ์ ชุมชนหัวทุ่ง ชุมชนหนองซุ่น และชุมชนกลางน้อย ผู้เข้าร่วมการศึกษา ประกอบด้วยผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน และบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวน 32 คน ได้จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสำรวจสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำ ป้ายเตือนอันตรายน้ำลึก และอุปกรณ์ช่วยเหลือทางน้ำ วิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) จากการปรับปรุงสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำโดยการติดป้ายเตือนอันตรายน้ำลึกและติดตั้งอุปกรณ์ช่วยเหลือทางน้ำ ทำให้ชุมชนสามารถพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนให้สอดคล้องตามข้อเสนอแนะการป้องกันการจมน้ำของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค เพิ่มความปลอดภัยทางน้ำให้กับชุมชน 2) จากการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนา มาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน 6 หลักการ ประกอบด้วย นโยบาย การจัดการองค์กร การวางแผน การมีส่วนร่วม การวัดประสิทธิภาพ และการตรวจสอบประสิทธิภาพ ทำให้ชุมชนพัฒนามาตรการการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำนโยบายควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำ การจัดทำหน้าที่ความรับผิดชอบ การวางแผนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำ การวัดประสิทธิภาพและการตรวจสอบประสิทธิภาพในการดำเนินงานร่วมกัน และได้จัดทำคู่มือการมีส่วนร่วมในการสร้างมาตรฐานควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนสำหรับใช้ในชุมชนตำบลค้อทอง

คำสำคัญ: การพัฒนามาตรการชุมชน; ความปลอดภัยทางน้ำ; อุบัติเหตุทางน้ำ

^{*} อาจารย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

^a ผู้เขียนหลัก จารุพร ดวงศรี Email: jaruporn.d@ubru.ac.th

^{**} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

^{***} ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี

รับบทความ: 20 พ.ค. 64; รับบทความแก้ไข: 2 ก.ค. 64; ตอรับตีพิมพ์: 2 ก.ค. 64; ตีพิมพ์ออนไลน์ 16 ก.ค. 64

The Development of Water Accident Prevention and Control Measures at Community Level, Kho Thong Subdistrict, Khueang Nai District, Ubon Ratchathani Province

Jaruporn Duangsri^{*a}, Yanitha Pangprakhon^{*}, Monthicha Raksilp^{**},
Ratchanee Joomjee^{**}, Chaiyakrit Yokphochanachai^{*}, Wasana Samret^{***}

Abstract

Objectives of this research and development were to examine safety conditions of water resources and to develop guidelines for water accident prevention and control measure at a community level in Kho Thong subdistrict communities. Target group was the population in Kho Thong Subdistrict Administrative Organization consisting of 9 communities with a total population of 5,250 people. This study selected 6 communities using a purposive sampling technique. The communities included in this study were Kho Thong, Klang Kaeng Sompoi, Na Pho, Hua Thung, Nong Khun, and Klang Noi. Thirty-two persons participated the study including community leaders, representatives of the community residences and officers from local organizations. Instruments used in the study were questionnaires on water resources safety condition, deep water warning signs, and water rescue equipments. The data were analyzed using descriptive statistics.

The results showed that: 1) the improvement of the safety condition of water resources by installing deep water warning signs and water rescue equipment increased the water safety to the communities and enabled the communities to develop the water accident prevention and control measures in accordance with the drowning prevention recommendations of the Bureau of Non-Communicable Diseases, Department of Disease Control; 2) the implementation of the water accident prevention and control measures at community level based on the 6 principles: policy, organization management, planning, participations, performance measurement, and performance auditing helped communities systemically in developing water accident prevention and control measures and supported

---

* Lecturer, Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University

^a Corresponding author: Jaruporn Duangsri Email: jaruporn.d@ubru.ac.th

** Assistant Professor, Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University

*** Director, Division of Education, Religious and Culture, Kho Thong Subdistrict Administration Organization, Khueang Nai District, Ubon Ratchathani Province

Received: May 20, 21; Revised: Jul. 2, 21; Accepted: Jul. 2, 21; Published Online Jul. 16, 21

the communities to provide the water accident prevention and control policy, to allocate responsibilities and operational plan, to encourage prevention and control participation, and to perform measurement and auditing. Additionally, the participation manual of the water accident prevention and control standardization was developed for used in Kho Thong subdistrict communities.

Keywords: Community measures development, Water safety, Water accidents

บทนำ

อุบัติเหตุทางน้ำ คือ อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นทางน้ำและทำให้เกิดการจมน้ำ⁽¹⁾ หากแหล่งน้ำมีสภาพที่ปลอดภัย และผู้ประสบภัยทางน้ำได้รับการช่วยเหลือได้ทันเวลาที่ หรือมีความรู้ในการเอาตัวรอดจากการจมน้ำก็จะสามารถรอดจากอุบัติเหตุทางน้ำได้ แต่หากสภาพแหล่งน้ำไม่ปลอดภัย หรือตัวผู้ประสบอุบัติเหตุทางน้ำและผู้ช่วยเหลือไม่มีทักษะการเอาตัวรอดและเทคนิคการช่วยเหลือ ผู้ประสบอุบัติเหตุทางน้ำและผู้ช่วยเหลืออาจสูญเสียชีวิตจากการจมน้ำได้⁽¹⁾ สถานการณ์การจมน้ำเสียชีวิตทั่วโลกมากที่สุดที่อายุต่ำกว่า 25 ปี เพศชายจมน้ำมากกว่าเพศหญิง 2 เท่า⁽²⁾ อัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำในไทยพบว่ามีกรจมน้ำและเสียชีวิตมากที่สุดที่อายุต่ำกว่า 15 ปี และใน 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551-พ.ศ. 2560) มีเด็กจมน้ำเสียชีวิต 9,574 คน โดยในปี พ.ศ. 2560 เฉลี่ย 708 คน กลุ่มเด็กอายุ 5-9 ปี เสียชีวิตสูงสุดร้อยละ 40.5 เด็ก 0-2 ปี ร้อยละ 20 เพศชายจมน้ำมากกว่าเพศหญิง 2 เท่าตัว และช่วง เมษายน พ.ศ. 2560 จมน้ำสูงสุดเฉลี่ย 121 คน พบการจมน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติสูงสุดร้อยละ 44.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานี เป็นหนึ่งใน 5 จังหวัดแรกที่มีจำนวนเด็กจมน้ำเสียชีวิตสูงที่สุดจำนวน 30 คน⁽³⁾

จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีอุบัติเหตุทางน้ำจมน้ำเสียชีวิตสูงที่สุดหนึ่งใน 5 จังหวัดของประเทศไทย⁽⁴⁾ โดยในจังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนและพื้นที่น้ำปิดและแหล่งน้ำจืดซึ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติแบ่งพื้นที่การปกครองเป็น 25 อำเภอ มีพื้นที่แหล่งน้ำต่อพื้นที่บนบกคิดเป็นอัตราส่วน 1:36⁽⁵⁾ ซึ่งการอาศัยอยู่รอบ ๆ แหล่งน้ำมีความเสี่ยงต่อการจมน้ำ และจากข้อมูลพบว่าแหล่งน้ำที่มีการจมน้ำเสียชีวิตมากที่สุดคือบ่อหรือสระน้ำคิดเป็นร้อยละ 43 ของการจมน้ำเสียชีวิตทั้งหมด⁽²⁾ แหล่งน้ำเขตอำเภอเขื่องในมีอุบัติเหตุทางน้ำสูงสุด เนื่องจากทุกชุมชนอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำธรรมชาติ และจากสถิติการจมน้ำรอบ 5 ปีที่ผ่านมา เขตอำเภอเขื่องในพบเหตุการณ์จมน้ำเสียชีวิตถึง 2 เหตุการณ์ คือ ชุมชนตำบลค้อทอง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานีมีเด็กเสียชีวิต 4 ราย⁽⁶⁾ ซึ่งชุมชนตำบลค้อทอง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี เป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตใกล้ชิดกับแหล่งน้ำ โดยทุกหมู่บ้านในเขตชุมชนตำบลค้อทองอยู่ติดกับแหล่งน้ำ ซึ่งห่างจากหมู่บ้านในระยะเพียง 0.5 - 1 กิโลเมตร ประชาชนมีการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นวิถีชีวิต แต่ยังขาดการดำเนินการตามมาตรการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำ จึงเกิดอุบัติเหตุทางน้ำต่อเนื่องในทุกปี⁽⁶⁾

สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรคเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้มีการเสนอแนะ 6 มาตรการสำคัญ และแนะนำกลยุทธ์ในการสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อป้องกันการจมน้ำ 4 กลยุทธ์สำคัญ ซึ่งมีการระบุรายละเอียดในคู่มือปฏิบัติการการป้องกันการจมน้ำ โดยแปลจากองค์การอนามัยโลก^(1,7) ซึ่งหากนำข้อเสนอแนะในมาตรการและกลยุทธ์ดังกล่าวมาพัฒนามาตรการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน โดยการประยุกต์ร่วมกับหลักการบริหารงานด้านสุขภาพและความปลอดภัยมีหลักการสู่ความสำเร็จ 5 ข้อ

ตามข้อแนะนำของ HSE (Health and Safety Executive)⁽⁸⁾ เพื่อการพัฒนามาตรการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำชุมชน โดยมีตำบลค้อทองเป็นต้นแบบในการพัฒนา ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีความปลอดภัยทางน้ำเพิ่มมากขึ้น

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนที่อยู่ติดกับแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยเฉพาะชุมชนตำบลค้อทอง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี มีสถิติการเกิดอุบัติเหตุทางน้ำต่อเนื่อง ควรได้รับความปลอดภัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดี จากความสำคัญดังกล่าวควรมีการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน จึงได้ดำเนินแผนงานโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ตำบลค้อทอง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นแนวทางป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน

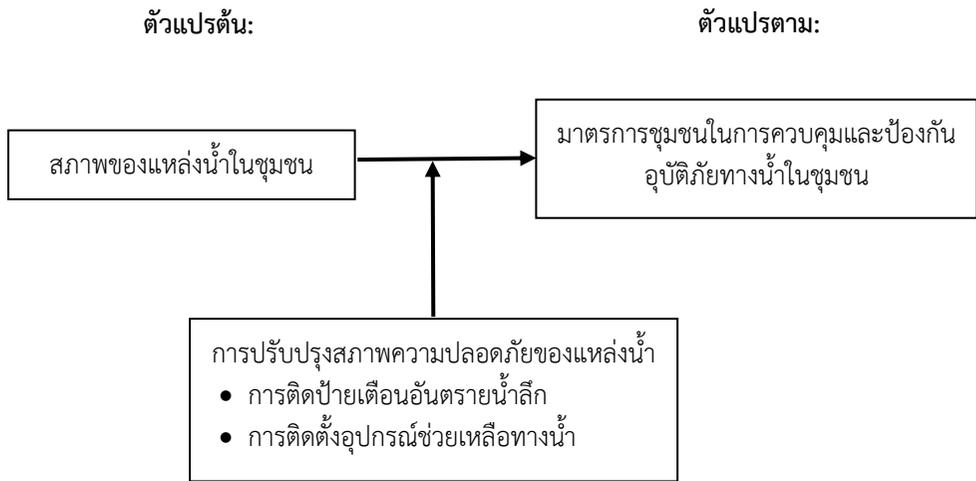
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำในชุมชนตำบลค้อทอง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนตำบลค้อทอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ดำเนินการพัฒนาความปลอดภัยของแหล่งน้ำในชุมชน ร่วมกับชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง ให้เกิดความปลอดภัยตามข้อเสนอแนะ 6 มาตรการสำคัญ และกลยุทธ์ในการสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อป้องกันการจมน้ำ 4 กลยุทธ์สำคัญ ซึ่งมีการระบุรายละเอียดในคู่มือปฏิบัติการการป้องกันการจมน้ำ^(1,7) องค์ประกอบของการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ดำเนินการตามข้อแนะนำของ HSE (Health and Safety Executive)⁽⁸⁾ เกี่ยวกับหลักการบริหารงานด้านสุขภาพและความปลอดภัยมีหลักการสู่ความสำเร็จ 5 ข้อ โดยผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้วิจัยได้มีการวางแผนในกระบวนการพัฒนาเพิ่มหลักการการมีส่วนร่วมอีก 1 ข้อ ดังนั้นการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน จึงมีหลักการสู่ความสำเร็จ 6 ข้อ

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีกรอบแนวคิดการวิจัย ในการดำเนินการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง ในการวางแผนการปรับปรุงสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำ โดยการติดป้ายเตือนอันตรายน้ำลึกและติดตั้งอุปกรณ์ช่วยเหลือน้ำ ซึ่งเป็นหนึ่งในหลักการของการบริหารงานด้านสุขภาพและความปลอดภัย ตามข้อแนะนำของ HSE (Health and Safety Executive)⁽⁸⁾ และตามข้อเสนอแนะ 6 มาตรการสำคัญ และกลยุทธ์ในการสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อป้องกันการจมน้ำ 4 กลยุทธ์สำคัญขององค์การอนามัยโลก^(1,7)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนตำบลค้อทอง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

1. ประชุมกลุ่มกับผู้นำชุมชน ประชาชนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในตำบลค้อทอง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินโครงการ และวางแผนร่วมกันในการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนตำบลค้อทอง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี โดยดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ HSE (Health and Safety Executive)⁽⁶⁾
2. ทำการสำรวจสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำโดยใช้ Checklist วิเคราะห์แหล่งน้ำเสี่ยง ประยุกต์ตามข้อเสนอแนะ 6 มาตรการ และ 4 กลยุทธ์ ตามคำแนะนำสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค แผลจากองค์การอนามัยโลก^(4,13) และหามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนร่วมกัน
3. ทำการการวางแผนและดำเนินการตามมาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนในการปรับปรุงสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำ โดยการติดป้ายเตือนอันตรายน้ำลึกและติดตั้งอุปกรณ์ช่วยเหลือทางน้ำ
4. ทำการสำรวจสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำโดยใช้ Checklist วิเคราะห์แหล่งน้ำเสี่ยง หลังการปรับปรุงสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำ
5. ประชุมกลุ่มกับผู้นำชุมชน ประชาชนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในตำบลค้อทอง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานีในการทบทวนมาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน
6. สรุปผลการดำเนินโครงการวิจัย และถอดบทเรียนคืนความรู้สู่ชุมชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ องค์การบริหารส่วนตำบลคือทอง ประกอบด้วย 9 ชุมชน ประชาชนในชุมชนรวมทั้งสิ้น 5,250 คน โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ชุมชน 6 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนคือทอง ชุมชนกลางแก้งส้มป่อย ชุมชนนาโพธิ์ ชุมชนหัวทุ่ง ชุมชนหนองขุ่น และชุมชนกลางน้อย ประกอบด้วยผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน และบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวน 32 คน ได้จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกและเกณฑ์การคัดออกดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือกพิจารณาจาก

- 1) อยู่ในชุมชนมีแหล่งน้ำที่อยู่ห่างจากชุมชนไม่เกิน 1 กิโลเมตร
- 2) อยู่ในชุมชนมีวิถีชีวิตที่ใกล้ชิดกับแหล่งน้ำธรรมชาติสาธารณะ และแหล่งน้ำอื่น ๆ
- 3) อยู่ในชุมชนที่มีอุบัติการณ์อุบัติเหตุทางน้ำในรอบ 5 ปี ที่ผ่านมา
- 4) สนใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

โดยผู้ร่วมการวิจัยสามารถถอนตัวออกจากโครงการวิจัยได้ตลอดเวลา หากรู้สึกไม่สบายใจและภายในการเข้าร่วมโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยการสร้างมาตรฐานควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนตำบลคือทอง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสำรวจสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำ ลักษณะเป็นแบบ Checklist พัฒนาสร้างขึ้นจากข้อมูล 6 มาตรการ และ 4 กลยุทธ์ ในการป้องกันการจมน้ำตามคำแนะนำของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค โดยแปลจากองค์การอนามัยโลก^(1,7) ประกอบด้วย การสำรวจข้อมูลสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำเกี่ยวกับแหล่งน้ำเสี่ยง สภาพแหล่งน้ำ อุปกรณ์การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ และการเตือนอันตรายจำนวน 13 รายการ โดยมีการสำรวจแหล่งน้ำดังกล่าวตามมาตรการและกลยุทธ์ในการป้องกันการจมน้ำตามคำแนะนำของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค หากเป็นไปตามคำแนะนำ ผู้สำรวจจะลงข้อมูลใน Checklist ว่าสอดคล้อง หากไม่เป็นไปตามคำแนะนำผู้สำรวจจะลงข้อมูลใน Checklist ว่าไม่สอดคล้อง และเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ผลไปสู่การพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนให้เห็นว่ามาตรการที่ดำเนินการอยู่ ดี ปานกลาง หรือควรปรับปรุง จึงได้มีการแปลผลคะแนนสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำให้เห็นถึงระดับความเสี่ยง โดยการพิจารณาแบ่งระดับคะแนนแบบอิงเกณฑ์ โดยประยุกต์จากหลักเกณฑ์ของ Bloom's Taxonomy ในปี ค.ศ. 1971⁽⁹⁾ มีเกณฑ์แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับดังนี้

- ได้คะแนนความสอดคล้องตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป หมายถึง มีความเสี่ยงต่ำหรืออยู่ในระดับดี
- ได้คะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่างร้อยละ 60-79.99 หมายถึง มีความเสี่ยงปานกลาง
- ได้คะแนนความสอดคล้องต่ำกว่าร้อยละ 60 หมายถึง มีความเสี่ยงสูงหรือควรปรับปรุงพัฒนา

2. การปรับปรุงสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำ โดยการติดป้ายเตือนอันตรายน้ำลึก และอุปกรณ์ช่วยเหลือทางน้ำ ตามคำแนะนำของ HSE (Health and Safety Executive)⁽⁸⁾ เกี่ยวกับหลักการบริหารงานด้านสุขภาพและความปลอดภัย ตามหลักการการวางแผนและการอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับปรุงสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำ

3. อุปกรณ์บันทึกภาพ ใช้ในการบันทึกภาพกิจกรรมตลอดการดำเนินการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหา การใช้ภาษา และความชัดเจนของภาษา นำมาแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index) ของแบบสำรวจสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำ โดยทุกข้อคำถามไม่น้อยกว่า 0.50 ก่อนเก็บรวบรวมข้อมูลได้นำแบบสอบถามและแบบสำรวจไปทดลองใช้ (Try out) กับชุมชน 3 ชุมชน ที่ไม่ใช่ชุมชนในกลุ่มตัวอย่าง โดยมีตัวแทนผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน และบุคคลในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน เข้าสำรวจความปลอดภัยของแหล่งน้ำในชุมชน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตรวจสอบวัดความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาคของแบบสำรวจสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำทั้งฉบับ เท่ากับ 0.83

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างมาตรฐานควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนตำบลค้อทอง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี โดยนำข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยมาตรวจสอบรายละเอียดและความถูกต้อง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาแปรข้อมูลและบันทึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา นำมาทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติสำเร็จรูป อธิบายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ในข้อมูลแบบสำรวจสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำ นำเสนอในรูปของจำนวนร้อยละ และค่าเฉลี่ย

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเคารพและคำนึงถึงสิทธิ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย รวมทั้งการปกป้องสิทธิประโยชน์ และรักษาความลับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และไม่ก่อความเสียหายต่อสิ่งที่วิจัยทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามจริยธรรมในการวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยและเป็นไปตามเกณฑ์การคัดเข้าคัดออก โดยกลุ่มตัวอย่างการวิจัยสามารถถอดตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่เกิดผลเสียหายต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2563 เลขที่ : HE632045

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาในช่วงก่อนการพัฒนามาตรการชุมชน ในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำ

จากการศึกษาผลในช่วงก่อนการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ตาม 6 มาตรการ และ 4 กลยุทธ์ ในการป้องกันการจมน้ำตามคำแนะนำของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค โดยแปลจากองค์การอนามัยโลก^(1,7) สามารถพัฒนาเครื่องมือเพื่อสำรวจความปลอดภัยของแหล่งน้ำตามมาตรการและกลยุทธ์ดังกล่าว ได้จำนวน 13 รายการ เพื่อนำมาสำรวจความปลอดภัยของแหล่งน้ำก่อนการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนร่วมกับผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน และบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวม 32 คน โดยการสำรวจความปลอดภัยของแหล่งน้ำในชุมชนจำนวน 6 แห่ง

วิเคราะห์ข้อมูลสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน จากแบบสำรวจจำนวน 13 ข้อ เพื่อสำรวจความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน โดยสามารถวิเคราะห์ได้ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ของสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน จำแนกตามข้อมูลสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน (n=6)

รายละเอียดข้อมูล	ผลการสำรวจสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน		
	สอดคล้อง n (%)	ไม่สอดคล้อง n (%)	การแปลผล
1. แหล่งน้ำสาธารณะไม่อยู่ใกล้บ้านเรือนหรือชุมชน		6 (100)	ความเสี่ยงสูง
2. บ้านที่มีเด็กแรกเกิดถึงห้าปี ไม่มีบ่อน้ำ บ่อเลี้ยงปลา หรือแหล่งน้ำอื่นๆ บริเวณภายในบ้าน	6 (100)		ความเสี่ยงต่ำ
3. บ้านที่มีบ่อน้ำ บ่อเลี้ยงปลา หรือแหล่งน้ำอื่นๆ บริเวณภายในบ้าน มีอุปกรณ์ป้องกันการเข้าถึงแหล่งน้ำอย่างปลอดภัย	6 (100)		ความเสี่ยงต่ำ
4. พื้นที่สำหรับเด็กเล่นอยู่ห่างจากแหล่งน้ำสาธารณะ	2 (33.33)	4 (66.67)	ความเสี่ยงสูง
5. ไม่มีเศษแก้ว หนาม หรือของมีคมบริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ	1 (16.67)	5 (83.33)	ความเสี่ยงสูง
6. มีป้ายเตือน สัญลักษณ์ แสดงบอกลักษณะน้ำลึก น้ำตื้น หรือน้ำวน บริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ		6 (100)	ความเสี่ยงสูง
7. มีจุดหรือบริเวณให้ขึ้น-ลงน้ำอย่างมั่นคงปลอดภัย	1 (16.67)	5 (83.33)	ความเสี่ยงสูง
8. มีป้ายคำชี้แจง ข้อปฏิบัติในการใช้น้ำ หรือกิจกรรมต่างๆ บริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ	1 (16.67)	5 (83.33)	ความเสี่ยงสูง
9. มีอุปกรณ์ช่วยลอยน้ำ เช่น ห่วงยาง เชือกโยน เรือ ฯลฯ บริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ	1 (16.67)	5 (83.33)	ความเสี่ยงสูง
10. มีข้อความวิธีใช้อุปกรณ์ช่วยลอยน้ำ เช่น ห่วงยาง เชือกโยน เรือ ฯลฯ บริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ	1 (16.67)	5 (83.33)	ความเสี่ยงสูง

ตารางที่ 1 (ต่อ) จำนวน ร้อยละ ของสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน จำแนกตามข้อมูลสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน (n=6)

รายละเอียดข้อมูล	ผลการสำรวจสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน		
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	การแปลผล
	n (%)	n (%)	
11. มีข้อความ เบอร์โทร ข้อมูลการติดต่อในการช่วยเหลือ เมื่อเกิดเหตุอุบัติเหตุทางน้ำหรือเหตุฉุกเฉินบริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ		6 (100)	ความเสี่ยงสูง
12. มีการกั้นพื้นที่แหล่งน้ำสาธารณะป้องกันการตกน้ำ กรณีแหล่งน้ำอยู่ใกล้กับพื้นที่ในชุมชน		6 (100)	ความเสี่ยงสูง
13. มีข้อความแสดงวิธีการช่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้น กรณีมีผู้ประสบอุบัติเหตุทางน้ำบริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ		6 (100)	ความเสี่ยงสูง

ซึ่งข้อที่มีความเสี่ยงต่ำ คือ บ้านที่มีเด็กแรกเกิดถึงห้าปี ไม่มีบ่อน้ำ บ่อเลี้ยงปลา หรือแหล่งน้ำอื่น ๆ บริเวณภายในบ้าน และบ้านที่มีบ่อน้ำ บ่อเลี้ยงปลา หรือแหล่งน้ำอื่น ๆ บริเวณภายในบ้าน มีอุปกรณ์ป้องกันการเข้าถึงแหล่งน้ำอย่างปลอดภัย ซึ่งบ้านเรือนบริเวณโดยรอบแหล่งน้ำระยะห่างไม่เกิน 1 กิโลเมตร มีมาตรการที่ดีสอดคล้องกับการสำรวจสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำในชุมชน โดยแสดงข้อมูลจำนวนร้อยละ ของสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน จำแนกตามข้อมูลสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน ดังตารางที่ 1

ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ตาม 6 มาตรการ และ 4 กลยุทธ์ จะพบว่าสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชนก่อนการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

1) มาตรการที่ 1 ติดตั้งสิ่งกีดขวางเพื่อจำกัดการเข้าถึงแหล่งน้ำ พบว่า แหล่งน้ำทั้ง 6 แห่งไม่มีการติดตั้งสิ่งกีดขวางเพื่อจำกัดการเข้าถึงแหล่งน้ำ แสดงว่าการดำเนินการของชุมชนยังไม่สอดคล้องกับมาตรการที่ 1 ตามคำแนะนำสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค^(1,7) ชุมชนจึงควรเพิ่มมาตรการที่ 1 วางแผนดำเนินการภายในชุมชนต่อไป

2) มาตรการที่ 2 สอนเด็กวัยเรียนให้ว่ายน้ำเป็นและมีทักษะด้านความปลอดภัยทางน้ำ พบว่าชุมชนยังไม่มีการสอนเด็กวัยเรียนให้ว่ายน้ำเป็นและมีทักษะด้านความปลอดภัยทางน้ำอย่างทั่วถึง แต่ได้มีการริเริ่มในสอนพื้นฐานการลอยน้ำให้แก่เด็กเล็กที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง แต่เด็กเล็กดังกล่าวยังไม่สามารถว่ายน้ำเป็นและยังไม่มีทักษะด้านความปลอดภัยทางน้ำ แสดงว่าการดำเนินการของชุมชนยังไม่สอดคล้องกับมาตรการที่ 2 ตามคำแนะนำสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค^(1,7) ชุมชนจึงควรเพิ่มมาตรการที่ 2 วางแผนดำเนินการภายในชุมชนต่อไป

3) **มาตรการที่ 3 กำหนดและบังคับใช้ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเดินเรือ** การขนส่งทางน้ำ และการโดยสารเรือข้ามฟาก พบว่า ชุมชนมีวิถีชีวิตพื้นบ้านในการใช้ประโยชน์ทางน้ำ ไม่ได้มีการใช้ประโยชน์ทางน้ำในเชิงพาณิชย์ แต่อย่างไรก็ตามชุมชนควรมีระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเดินเรือ การขนส่งทางน้ำ และการโดยสารเรือข้ามฟาก เนื่องจากชุมชนมีการใช้เรือในการขนส่งทางครัวเรือน การข้ามฟาก และการหาปลาเลี้ยงชีพ มีการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ แสดงว่าการดำเนินการของชุมชนยังไม่สอดคล้องกับมาตรการที่ 3 ตามคำแนะนำสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค^(1,7) ชุมชนจึงควรเพิ่มมาตรการที่ 3 วางแผนดำเนินการภายในชุมชนต่อไป

4) **มาตรการที่ 4 จัดให้มีพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กเล็กก่อนวัยเรียน** ซึ่งต้องอยู่ห่างจากแหล่งน้ำ (เช่น สถานีรับเลี้ยงเด็กระหว่างวัน) พบว่า ชุมชนมีจัดให้มีพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ซึ่งอยู่ห่างจากแหล่งน้ำ 1 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง แต่ยังไม่พบว่ามีศูนย์เด็กเล็กที่ชุมชนแก้งโพธิ์ ห่างจากแหล่งน้ำประมาณ 300 เมตร แต่มีมาตรการความปลอดภัย คือ มีรั้วกั้นระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับแหล่งน้ำ น้ำ แสดงว่าการดำเนินการของชุมชนมีความสอดคล้องกับมาตรการที่ 4 ตามคำแนะนำสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค^(1,7)

5) **มาตรการที่ 5 ฝึกผู้เห็นเหตุการณ์ให้รู้จักวิธีการช่วยเหลือและการช่วยฟื้นคืนชีพที่ปลอดภัย** พบว่า ชุมชนยังไม่มีมาตรการฝึกผู้เห็นเหตุการณ์ให้รู้จักวิธีการช่วยเหลือและการช่วยฟื้นคืนชีพที่ปลอดภัยภายในชุมชน แสดงว่าการดำเนินการของชุมชนยังไม่สอดคล้องกับมาตรการที่ 5 ตามคำแนะนำสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค^(1,7) ชุมชนจึงควรเพิ่มมาตรการที่ 5 วางแผนดำเนินการภายในชุมชนต่อไป

6) **มาตรการที่ 6 สร้างความสามารถในการฟื้นคืนสู่ภาวะปกติ และบริหารจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยและภัยอันตรายอื่นๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ** พบว่า ชุมชนมีการบริหารจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยและภัยอันตรายอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่น เนื่องจากชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง เป็นชุมชนที่ติดกับแหล่งน้ำเป็นส่วนใหญ่ จึงมีแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยและวาตภัยในชุมชน แสดงว่าการดำเนินการของชุมชนมีความสอดคล้องกับมาตรการที่ 5 ตามคำแนะนำสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค^(1,7)

7) **กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการจมน้ำให้แก่ประชาชนผ่านการสื่อสารเชิงกลยุทธ์** พบว่า ชุมชนยังไม่มีกลยุทธ์ในการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการจมน้ำให้แก่ประชาชน แสดงว่าการดำเนินการของชุมชนยังไม่สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 1 ตามคำแนะนำสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค^(1,7) ชุมชนจึงควรเพิ่มกลยุทธ์ที่ 1 วางแผนดำเนินการภายในชุมชนต่อไป

8) **กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาความปลอดภัยทางน้ำแห่งชาติ** พบว่า ชุมชนยังไม่มีกลยุทธ์ในการพัฒนาความปลอดภัยทางน้ำแห่งชาติ แสดงว่าการดำเนินการของชุมชนยังไม่สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 2 ตามคำแนะนำสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค^(1,7) ชุมชนจึงควรเพิ่มกลยุทธ์ที่ 2 วางแผนดำเนินการภายในชุมชนต่อไป

9) **กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ** พบว่า ชุมชนมีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เปิดรับความร่วมมือระหว่างภาคส่วนเพื่อเข้ามาพัฒนาความปลอดภัยทางน้ำในชุมชนร่วมกัน แสดงว่าการดำเนินการของชุมชนมีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 3 ตามคำแนะนำสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค^(1,7)

10) กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาการป้องกันการจมน้ำผ่านการเก็บข้อมูลและงานวิจัยที่ออกแบบมาอย่างดี พบว่า ชุมชนยังไม่มีกลยุทธ์ในการพัฒนาการป้องกันการจมน้ำผ่านการเก็บข้อมูลและงานวิจัยที่ออกแบบมาอย่างดี แสดงว่าการดำเนินการของชุมชนยังไม่สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 4 ตามคำแนะนำสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค^(1,7) ชุมชนจึงควรเพิ่มกลยุทธ์ที่ 4 วางแผนดำเนินการภายในชุมชนต่อไป

โดยสรุปแล้ว จากการวิเคราะห์ตาม 6 มาตรการ และ 4 กลยุทธ์ จะพบว่าสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชนก่อนการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ชุมชนมีการดำเนินการแล้ว 2 มาตรการ และ 1 กลยุทธ์ ชุมชนจึงควรมีการวางแผนในการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนเพิ่มขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการป้องกันการจมน้ำตามคำแนะนำสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค^(1,7)

2. กระบวนการการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน จากการศึกษาในช่วงก่อนการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ผู้นำชุมชนตัวแทนประชาชน และบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวม 32 คน ร่วมกับทีมผู้วิจัยได้มีการวางแผนในการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ดำเนินการพัฒนาตามหลักการบริหารงานด้านสุขภาพและความปลอดภัยมีหลักการสู่ความสำเร็จ 5 ข้อ ตามคำแนะนำของ HSE (Health and Safety Executive)⁽⁸⁾ และผู้วิจัยได้มีการวางแผนในกระบวนการพัฒนาเพิ่มหลักการการมีส่วนร่วมอีก 1 ข้อ ดังนั้นการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน จึงมีหลักการสู่ความสำเร็จ 6 ข้อ โดยมีกระบวนการการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ดังนี้

1) นโยบาย (Policy) การสร้างนโยบายเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกในการเริ่มการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน โดยจะต้องมีหน่วยงานในพื้นที่กำหนดนโยบายในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำชัดเจน มีโครงการในการสนับสนุนกิจกรรมควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำภายใต้นโยบายที่กำหนด ดังนั้นเพื่อให้ชุมชนมีนโยบายที่เกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ผู้วิจัยจึงจัดการประชุมกลุ่มร่วมกับผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน และบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นความสำคัญของการนำเรื่องการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน มากำหนดเป็นหนึ่งในนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง โดยมีการดำเนินการดังนี้

1.1) ประชุมชี้แจงความสำคัญของการดำเนินการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน

1.2) ประชุมการคัดเลือกอาสาสมัคร และเกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัครในการร่วมกันพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน

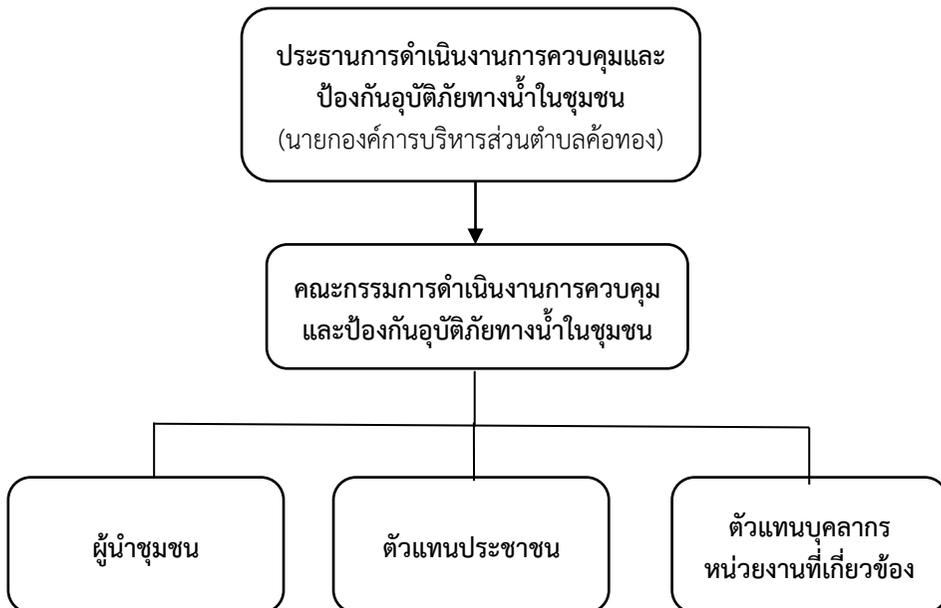
1.3) ประชุมหารือกำหนดการจัดกิจกรรมลงพื้นที่สำรวจความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน เพื่อให้เห็นความสำคัญของปัญหาที่ต้องมีการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน

1.4) จัดทำนโยบายการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน

รูปที่ 2 การประชุมเพื่อกำหนดนโยบายการดำเนินงานควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน

2) การจัดการองค์กร (Organizing) เมื่อมีการกำหนดนโยบายแล้ว จะต้องมีการจัดการองค์กร โครงสร้างขององค์กร โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และสรรหาผู้รับผิดชอบของงาน เพื่อให้สามารถกำกับ ติดตาม และการดำเนินการตามนโยบายได้สำเร็จจลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการ องค์กร มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน ที่เกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ผู้วิจัยจึง จัดการประชุมกลุ่มร่วมกับผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน และบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรรหา บุคคลที่จะมาทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน

รูปที่ 3 แผนผังโครงสร้างองค์กรในการดำเนินงานการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน

3) การวางแผน (Planning) เมื่อมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และสรรหาผู้รับผิดชอบแล้ว ผู้มีหน้าที่ดังกล่าวต้องมีประชุมและการวางแผนการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งแผนงานที่ได้นี้อาจอยู่ในรูปของโครงการหรือกิจกรรมสำหรับการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามนโยบาย ดังนั้นเพื่อให้ชุมชนได้มีการวางแผนสำหรับกิจกรรมที่สำคัญในพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ผู้วิจัยจึงจัดการประชุมกลุ่มร่วมกับผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน และบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการขับเคลื่อนการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน

รูปที่ 4 ประชุมการกำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการขับเคลื่อนการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน

4) การมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน โดยการนำรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเข้ามาใช้ เพื่อให้คนในชุมชนให้ความสนใจหรือให้ความร่วมมือกันในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งร่วมกันมากขึ้น ร่วมกันดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเดียวกันคือพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน โดยกิจกรรมที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการคือการร่วมสำรวจความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน เพื่อหาสิ่งที่จะปรับปรุงพัฒนาในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนร่วมกันโดยสิ่งที่ทำการปรับปรุงสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำ คือ การติดตั้งเตือนอันตรายน้ำลึก และติดตั้งอุปกรณ์ช่วยเหลือทางน้ำ ซึ่งอุปกรณ์ช่วยเหลือทางน้ำทางชุมชนได้มีการติดตั้งเรียบร้อยแล้ว ส่วนการติดตั้งเตือนอันตรายน้ำลึกได้มีการจัดหาอุปกรณ์เรียบร้อยแล้ว ซึ่งอยู่ระหว่างการสำรวจพื้นที่การติดตั้ง ซึ่งจะมีการดำเนินการต่อเนื่องในปีถัดไป

รูปที่ 5 การมีส่วนร่วมในการลงพื้นที่สำรวจความปลอดภัยของแหล่งน้ำในชุมชน

รูปที่ 6 การปรับปรุงสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำ

5) การวัดประสิทธิภาพ (Measuring performance) มีการใช้เครื่องมือในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำ ได้แก่ เครื่องมือแบบสำรวจความปลอดภัยของแหล่งน้ำในชุมชน สำหรับวัดประสิทธิภาพของการดำเนินกิจกรรมการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน เพื่อป้องกันการจมน้ำให้สอดคล้องกับ 6 มาตราการ และ 4 กลยุทธ์ ตามคำแนะนำของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค^(1,7)

6) การตรวจสอบประสิทธิภาพ (Auditing and reviewing performance) มีการตรวจสอบประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบโดยอาศัยข้อมูลจากการติดตามอุบัติการณ์อุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ประชุมกลุ่ม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวทางสู่การพัฒนา และตรวจสอบประสิทธิภาพของการดำเนินงานควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนจากผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน และบุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากดำเนินครบกระบวนการที่วางแผนทางทีมผู้วิจัยร่วมกับผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน และบุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดกิจกรรมเพื่อประชุมกลุ่ม แลกเปลี่ยน ถอดบทเรียน เพื่อหาแนวทางสู่

การพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน และได้ร่วมกันจัดทำคู่มือการมีส่วนร่วมในการสร้างมาตรฐานควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนขึ้นสำหรับใช้ในชุมชนตำบลค้อทองร่วมทั้งมีการวางแผนในการสอนเด็กวัยเรียนให้ว่ายน้ำเป็นและมีทักษะด้านความปลอดภัยทางน้ำ และฝึกผู้เห็นเหตุการณ์ให้รู้จักวิธีการช่วยเหลือและการช่วยฟื้นคืนชีพที่ปลอดภัย ซึ่งจะดำเนินต่อเนื่องในลำดับถัดไปสู่การวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

รูปที่ 7 ประชุมกลุ่ม แลกเปลี่ยน ถอดบทเรียน และลงพื้นที่สำรวจหลังดำเนินการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน

3. ผลของการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน จากกรดำเนินการกระบวนการการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนเสร็จสิ้นครบกระบวนการตามหลักการบริหารงานด้านสุขภาพและความปลอดภัย ตามคำแนะนำของ HSE (Health and Safety Executive)⁽⁸⁾ ดังนั้นเพื่อวิเคราะห์ว่าการดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวในการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน สามารถป้องกันการจมน้ำเป็นไปตาม 6 มาตรการ และ 4 กลยุทธ์ ในการป้องกันการจมน้ำตามคำแนะนำของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค โดยแปลจากองค์การอนามัยโลก^(1,7) จึงดำเนินการสำรวจความปลอดภัยของแหล่งน้ำ จำนวน 13 รายการ ตามมาตรการและกลยุทธ์ดังกล่าวหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน เพื่อนำมาสำรวจความปลอดภัยของแหล่งน้ำหลังการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนร่วมกับผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน และบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวม 32 คน โดยการสำรวจความปลอดภัยของแหล่งน้ำในชุมชนจำนวน 6 แห่ง

วิเคราะห์ข้อมูลสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน จากแบบสำรวจจำนวน 13 ข้อ เพื่อสำรวจความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชนหลังการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน โดยสามารถวิเคราะห์ที่ได้ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ของสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชนหลังการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน จำแนกตามข้อมูลสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน (n=6)

รายละเอียดข้อมูล	ผลการสำรวจสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน		
	สอดคล้อง n (%)	ไม่สอดคล้อง n (%)	การแปลผล
1. แหล่งน้ำสาธารณะไม่อยู่ใกล้บ้านเรือนหรือชุมชน		6 (100)	ความเสี่ยงสูง
2. บ้านที่มีเด็กแรกเกิดถึงห้าปี ไม่มีบ่อน้ำ บ่อเลี้ยงปลา หรือแหล่งน้ำอื่นๆ บริเวณภายในบ้าน	6 (100)		ความเสี่ยงต่ำ
3. บ้านที่มีบ่อน้ำ บ่อเลี้ยงปลา หรือแหล่งน้ำอื่นๆ บริเวณภายในบ้าน มีอุปกรณ์ป้องกันการเข้าถึงแหล่งน้ำอย่างปลอดภัย	6 (100)		ความเสี่ยงต่ำ
4. พื้นที่สำหรับเด็กเล่นอยู่ห่างจากแหล่งน้ำสาธารณะ	2 (33.33)	4 (66.67)	ความเสี่ยงสูง
5. ไม่มีเศษแก้ว หนาม หรือของมีคมบริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ	1 (16.67)	5 (83.33)	ความเสี่ยงสูง
6. มีป้ายเตือน สัญลักษณ์ แสดงบอก ลักษณะ น้ำลึก น้ำตื้น หรือน้ำวน บริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ	6 (100)		ความเสี่ยงต่ำ
7. มีจุดหรือบริเวณให้ขึ้น-ลงน้ำอย่างมั่นคงปลอดภัย	1 (16.67)	5 (83.33)	ความเสี่ยงสูง
8. มีป้ายคำชี้แจง ข้อปฏิบัติในการใช้น้ำ หรือกิจกรรมต่างๆ บริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ	1 (16.67)	5 (83.33)	ความเสี่ยงสูง
9. มีอุปกรณ์ช่วยลอยน้ำ เช่น ห่วงยาง เชือก โยน เรือ ฯลฯ บริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ	6 (100)		ความเสี่ยงต่ำ
10. มีข้อความวิธีใช้อุปกรณ์ช่วยลอยน้ำ เช่น ห่วงยาง เชือก โยน เรือ ฯลฯ บริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ	6 (100)		ความเสี่ยงต่ำ
11. มีข้อความ เบอร์โทร ข้อมูลการติดต่อในการช่วยเหลือ เมื่อเกิดเหตุอุบัติเหตุทางน้ำ หรือเหตุฉุกเฉินบริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ		6 (100)	ความเสี่ยงสูง

ตารางที่ 2 (ต่อ) จำนวน ร้อยละ ของสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชนหลังการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน จำแนกตามข้อมูลสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน (n=6)

รายละเอียดข้อมูล	ผลการสำรวจสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน		
	สอดคล้อง n (%)	ไม่สอดคล้อง n (%)	การแปลผล
12. มีการกั้นพื้นที่แหล่งน้ำสาธารณะป้องกันการตกน้ำ กรณีแหล่งน้ำอยู่ใกล้กับพื้นที่ในชุมชน		6 (100)	ความเสี่ยงสูง
13. มีข้อความแสดงวิธีการช่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้น กรณีมีผู้ประสบอุบัติเหตุทางน้ำบริเวณแหล่งน้ำสาธารณะ		6 (100)	ความเสี่ยงสูง

ภายหลังการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน โดยการปรับปรุงสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำ คือ การติดป้ายเตือนอันตรายน้ำลึก และติดตั้งอุปกรณ์ช่วยเหลือทางน้ำ ทำให้ข้อที่มีความเสี่ยงสูงในเรื่องดังกล่าวมีความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ตาม 6 มาตรการ และ 4 กลยุทธ์ จะพบว่าสภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชนหลังการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ที่มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น 2 ประเด็น คือ

1) กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการจมน้ำให้แก่ประชาชนผ่านการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ โดยการให้ผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องมามีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ตั้งแต่การสำรวจความปลอดภัยทางน้ำและการวางแผนปรับปรุงสภาพความปลอดภัยทางน้ำร่วมกัน

2) กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาการป้องกันการจมน้ำผ่านการเก็บข้อมูลและงานวิจัยที่ออกแบบมาอย่างดี ซึ่งการดำเนินการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน มีกระบวนการดำเนินงานผ่านการเก็บข้อมูลและงานวิจัยที่นักวิจัยได้รวบรวมข้อมูลมาอย่างเป็นระบบในการร่วมพัฒนาการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน

สรุปว่าจากการวิเคราะห์ตาม 6 มาตรการ และ 4 กลยุทธ์ จะพบว่าหลังการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ชุมชนมีการดำเนินการแล้ว 2 มาตรการ และ 3 กลยุทธ์ ซึ่งพัฒนาขึ้นจากก่อนการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับการป้องกันการจมน้ำตามคำแนะนำสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค^{(1),(7)} และชุมชนมีการวางแผนที่จะพัฒนาอีก 2 มาตรการ คือ มาตรการที่ 2 สอนเด็กวัยเรียนให้ว่ายน้ำเป็นและมีทักษะด้านความปลอดภัยทางน้ำ และมาตรการที่ 5 ฝึกผู้เห็นเหตุการณ์ให้รู้จักวิธีการช่วยเหลือและการช่วยฟื้นคืนชีพที่ปลอดภัย ซึ่งจะดำเนินการต่อเนื่องในลำดับถัดไป

สรุปและอภิปรายผล

สามารถสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. **สภาพความปลอดภัยแหล่งน้ำในชุมชน** โดยชุมชนตำบลค้อทอง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ได้มีการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน เพื่อป้องกันการจมน้ำให้สอดคล้องตาม 6 มาตรการ และ 4 กลยุทธ์ ในการป้องกันการจมน้ำตามคำแนะนำของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค โดยแปลจากองค์การอนามัยโลก^(1,7) โดยใช้มาตรการติดตั้งอุปกรณ์ความปลอดภัยทางน้ำบริเวณแหล่งน้ำชุมชนกลางน้อยที่มีอุบัติการณ์อุบัติเหตุทางน้ำมากที่สุด และติดป้ายเตือนน้ำลึกพร้อมอุปกรณ์ช่วยเหลือ หลังจากการดำเนินการปรับปรุงสภาพความปลอดภัยของแหล่งน้ำ ทำให้ชุมชนสามารถปฏิบัติตามป้องกันการจมน้ำตามคำแนะนำของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค^(1,7) ให้มีความสอดคล้อง 2 มาตรการ และ 3 กลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Peden et al.⁽¹⁰⁾ ศึกษาการป้องกันการจมน้ำเสียชีวิตในแม่น้ำ ซึ่งพบว่า การแก้ไขที่การบริหารจัดการคือวิธีที่สามารถควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gunatilaka & Ozanne-Smith⁽¹¹⁾ ทำการสำรวจสิ่งประดิษฐ์มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการจมน้ำ ผลของการศึกษาพบว่า อุปกรณ์ที่ใช้ช่วยเหลือในการป้องกันการจมน้ำต่าง ๆ มีประสิทธิผลที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามอุปกรณ์หรือสิ่งประดิษฐ์มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการจมน้ำสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือป้องกันการจมน้ำได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งดีกว่าการที่ไม่มีอุปกรณ์ช่วยเหลือใดๆ

2. **แนวทางการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนตำบลค้อทอง** จากการดำเนินงานโครงการวิจัยทำให้คนในชุมชนมีแนวทางการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนตำบลค้อทอง โดยดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ HSE (Health and Safety Executive)⁽⁸⁾ เกี่ยวกับหลักการบริหารงานด้านสุขภาพและความปลอดภัยมีหลักการสู่ความสำเร็จ 5 ข้อ และผู้วิจัยได้เพิ่มหลักการการมีส่วนร่วมอีก 1 ข้อ ดังนั้นแนวทางการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนตำบลค้อทอง จึงมีหลักการสู่ความสำเร็จ 6 ข้อ หลังจากการดำเนินการตามแนวทางทั้ง 6 ข้อ ทำให้ชุมชนมีการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนตำบลค้อทอง โดยผลลัพธ์ที่ได้คือ

- 1) ชุมชนมีนโยบายในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน
- 2) ชุมชนมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบมีแผนผังโครงสร้างองค์กรในการดำเนินงานการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนอย่างชัดเจน
- 3) ชุมชนมีการวางแผนกิจกรรมในการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- 4) ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ร่วมกันออกสำรวจความปลอดภัยของแหล่งน้ำ วางแผนและปรับปรุงสภาพความปลอดภัยร่วมกัน
- 5) ชุมชนมีเครื่องมือที่ใช้ในการวัดประสิทธิภาพของการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน และ
- 6) ชุมชนมีการตรวจสอบประสิทธิภาพของการพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน และมีการจัดทำคู่มือการมีส่วนร่วมในการสร้างมาตรฐานควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชนขึ้นสำหรับใช้ในชุมชนตำบลค้อทอง ซึ่งหลังจากชุมชนปฏิบัติตามหลักการดังกล่าว ทำให้ชุมชน

มีมาตรการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำที่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ชุมชนมีความปลอดภัยในการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำในชุมชนและลดการสูญเสีย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศรา แสนศิริวิสุข และคณะ⁽¹²⁾ ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการสร้างเสริมความปลอดภัยจากการบาดเจ็บจากรถและจมน้ำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลคอนกาม อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดสุโขทัย พบว่า รูปแบบในการสร้างเสริมความปลอดภัย การสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน และการประเมินความเสี่ยง ทำให้ชุมชนมีกิจกรรมการสร้างเสริมความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนดำเนินการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิรณา เอี่ยมสำอางค์ และคณะ⁽¹³⁾ ศึกษาการสร้างและขยายให้เกิดเครือข่ายการดำเนินงานป้องกันเด็กตกน้ำจมน้ำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ผลจากการดำเนินงานทำให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญของผู้บริหารในพื้นที่ที่สนับสนุนงบประมาณ ดำเนินการ และความเข้มแข็งของทีมงาน ทำให้มีเครือข่ายในพื้นที่เข้ามาเป็นพันธมิตร ร่วมกับการกระตุ้นติดตามผลเป็นระยะ และการจัดเวทีถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามพื้นที่ของผู้วิจัย ทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้ดำเนินการในพื้นที่ตนเองได้เร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำมาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ขยายผลไปใช้ในชุมชนอื่น ๆ ที่มีปัญหาหรือมีสภาพภูมิศาสตร์ใกล้เคียง
2. นำมาตรการชุมชนในการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน ขยายผลไปใช้ในชุมชนอื่น ๆ โดยเพิ่มการอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่เด็กอายุในช่วง 5-12 ปี
3. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยทางน้ำเพิ่มเติม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากกองทุนวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) และขอขอบคุณชุมชนตำบลค้อทอง อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. คู่มือปฏิบัติการการป้องกันการจมน้ำ [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 2562 กันยายน 22]. เข้าถึงได้จาก: [http://www.thaincd.com/document/file/download/paper-manual/คู่มือปฏิบัติการการป้องกันการจมน้ำ_\(Preventing_drowning\).pdf](http://www.thaincd.com/document/file/download/paper-manual/คู่มือปฏิบัติการการป้องกันการจมน้ำ_(Preventing_drowning).pdf).
2. สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. สถานการณ์จมน้ำโลก [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 2562 กันยายน 22]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaincd.com/document/file/drowning/สถานการณ์จมน้ำโลก.pdf>.
3. สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. จำนวนการตายจากจมน้ำ [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 2562 กันยายน 22]. เข้าถึงได้จาก: <http://thaincd.com/document/file/drowning/จำนวนการตายจากจมน้ำ.pdf>.

4. สุขชาติา เกิดมงคลการ, สัม เอกเฉลิมเกียรติ และคณะ. ประเมินผลการดำเนินงานป้องกันเด็กจมน้ำ. “วัคซีนป้องกันเด็กจมน้ำ”. นนทบุรี: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค; 2557.
5. กรมประมง. จำนวนและพื้นที่แหล่งน้ำปิดและแหล่งน้ำจืดในจังหวัดอุบลราชธานี [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 2563 เมษายน 20]. เข้าถึงได้จาก:
https://www4.fisheries.go.th/local/file_document/20200301104624_new.pdf.
6. องค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง. สถิติการเกิดอุบัติเหตุทางน้ำในชุมชน [สัมภาษณ์]. 2663 [วันที่ 18 มกราคม 2563].
7. World Health Organization. Preventing Drowning: An implementation guide. Geneva: World Health Organization; 2017.
8. Health and Safety Executive. Successful Health and Safety Management. 2nd ed. [Internet]. 1997 cited 2020 Sep. 22]. Available from:
<https://www.sh168.org.tw/getRef.ashx?id=176>
9. Bloom BS, Hasting T, Madaus GF. Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York: McGraw-Hill; 1971.
10. Peden AE, Franklin RC, Leggat P. Preventing river drowning deaths: Lessons from coronial recommendations. Health Promotion Journal of Australia 2018; 29(2):144-52.
11. Gunatilaka A, Ozanne-Smith J. A survey of inventions aimed at preventing drowning. International Journal of Injury Control and Safety Promotion 2006; 13(2):119-21.
12. เกศรา แสนศิริวิสุข, ฌพพร สีหะวงษ์, สุขสันต์ กองสะดี. การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความปลอดภัยจากการบาดเจ็บจมน้ำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ. วารวิชาการสาธารณสุข 2559;25(5):812-22.
13. กิรณา เอี่ยมสำอาง, สิริลักษณ์ บัวเย็น, สมชัย จิโรจน์วัฒน์. การสร้างและขยายให้เกิดเครือข่ายการดำเนินงานป้องกันเด็กตกน้ำจมน้ำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารวิชาการสาธารณสุข 2557;27(4):975-83.